

Over het onverwachte bioscoopsucces van 'Le chant des forêts'

De natuurdocu is cinema geworden met de dieren als personages

In een week tijd lokte *Le chant des forêts* ruim 20.000 bezoekers naar de bioscoop, en de Franse natuurdocumentaire is in negentien zalen de meest bekeken film. Het doet denken aan het onverwachte succes van *Onze natuur*, drie jaar geleden. Of: hoe wilde dieren filmsterren worden.

EWOUDE CEULEMANS

Vechtende edelherten, een stropende lynx, slaperige dwerguilen, koppige spechten en vooral een schuw auerhoen: dat zijn de helden van *Le chant des forêts*. Twee jaar nadat de Franse natuurfotograaf Vincent Munier hoge ogen gooide met *La panthère des neiges*, een documentaire over de zoektocht naar het zeldzame sneeuwlui-paard, stelt hij zijn camera nu dicht bij huis op. *Le chant des forêts* speelt zich grotendeels af in de Vogezen, een gebergte in het noordoosten van Frankrijk. Munier verblijft er met zijn vader Michel, die hem de liefde voor de natuur bijbracht, en met zijn zoon Simon, de nieuwste rekrut. In Frankrijk lokte *Le chant des forêts* ruim een miljoen bezoekers naar de bioscoop, en nu lijkt België te volgen. In negentien Belgische bioscopen was Muniers documentaire afgelopen week de best bezochte film. In een week tijd gingen er al 20.000 mensen kijken. Dat succes komt niet uit het niets: in 2022 bleek de Belgische documentaire *Onze natuur* ook al een onverwachte hit, toen in een jaar tijd ruim een kwart miljoen Belgen er een bioscoopkaartje voor kochten. "Dat was zeker een verrassing",

zegt Maria Lise van Lente, een van de regisseurs van *Onze natuur*. "Het is bijzonder om te zien wat voor breed publiek daarop afkomt. Het hele politieke spectrum, en grootouders met hun kleinkinderen: het is een heel verbindend genre." De hausse van de natuurdocumentaire duurt inmiddels al enkele jaren. "Ik denk niet dat ik ooit zoveel aandacht heb gezien voor natuurprogramma's op tv bij zo'n breed publiek, op zoveel verschillende platforms en bij zoveel organisaties", vertelde Michael Gunton, creatief directeur van de afdeling natuurgeschiedenis bij BBC Studios, in 2020 aan *The New York Times*. De Britse openbare omroep blijft de pionier en vaandeldrager van het genre, dankzij grootheid David Attenborough, die in 1954 voor het eerst opdook in *Zoo Quest* en later dit jaar - op zijn honderdste - te horen zal zijn in *Blue Planet III*. "Er is een opwaardering van het genre gebeurd", vindt Van Lente. "De lat ligt internationaal heel hoog, het zijn dure producties en de technische mogelijkheden worden steeds groter. Waar die documentaires vroeger eerder educatieve reportages waren, wordt het nu echt cine-

ma." Een scène uit *Planet Earth II*, waarin een jonge zeeleguaan ontkomt aan een horde gladde slangen, was een van de meest besproken tv-fragmenten van 2016. "Het wordt echt storytelling, en de dieren worden personages, ook omdat je daarmee een breed publiek kunt bereiken", zegt Van Lente. "Er wordt een emotionele connectie gemaakt. Vroeger was het meer uitleggen, nu is het echt beleven." Het leidt tot meeslepende tv en dito cinema. In *Le chant des forêts* volg je dan wel twee mensen - Michel en Simon - die simpelweg de dieren in de Vogezen observeren, maar in hun gesprekken komen die dieren evenzeer tot leven als voor de lens van hun camera. Het auerhoen heeft een bijna mystieke waarde voor Michel, die er voor het eerst een zag toen hij twaalf was. Nu moet hij naar het Hoge Noorden reizen om er nog een te vinden. "Deze vogel leefde in de Vogezen sinds de ijstijd, 10.000 jaar geleden", mijmert hij. "En tijdens de laatste vijftig jaar is hij verdwenen. Dat vind ik hartverscheurend."

ZACHT ACTIVISME

Die ecologische insteek geeft een extra lading aan natuurdocumentaires: door natuurpracht te tonen, illustreren ze ook wat we door de klimaatcrisis dreigen te verliezen. "De natuur is niet enkel een spektakel, het is boven alles een gedeeld leven", zo begint de aftiteling van *Le chant des forêts*, waarmee de film ook oproept tot verantwoordelijkheid bij zijn kijkers. "Het is nooit beschuldigend, maar via ver-

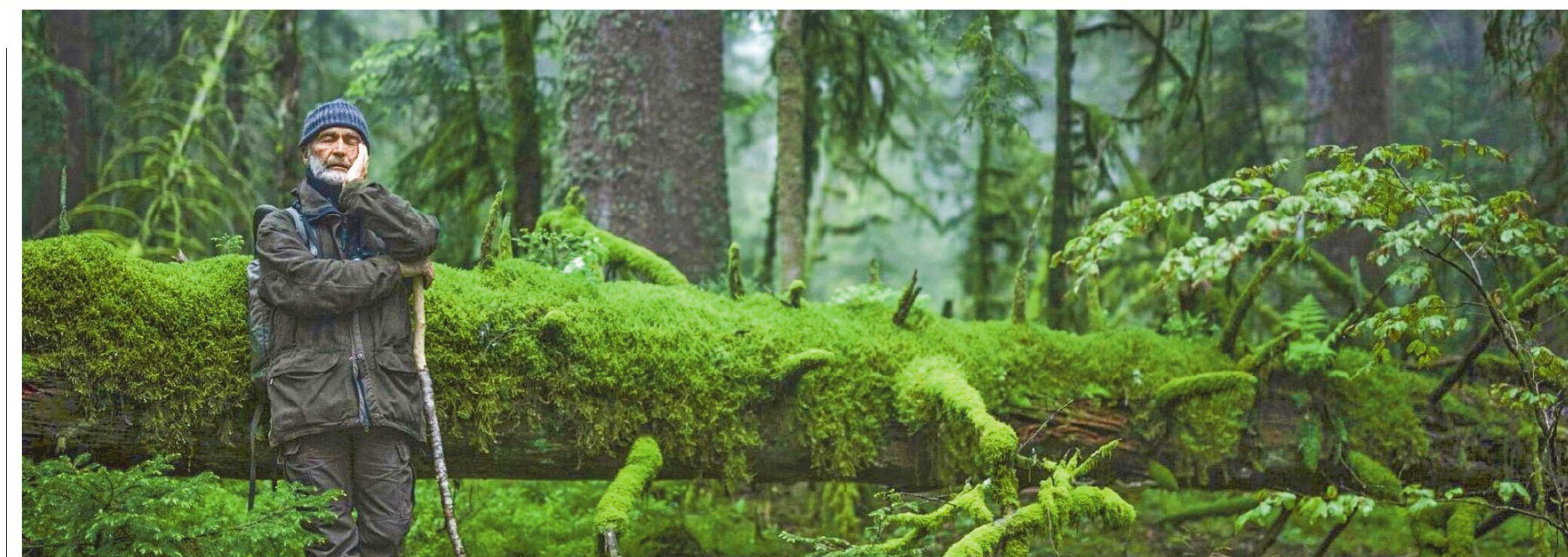

Een uil, herten in de mist en vader Michel in het bos: in *Le chant des forêts* observeert Vincent Munier samen met zijn vader en zoon de dieren van de Vogezen. © RV

'In een ingewikkelde wereld is de natuur een tegengewicht, een soort rustpunt. Documentaires over de natuur bieden troost'

MARIA LISE VAN LENTE
REGISSEUR 'ONZE NATUUR'

wondering wordt een thema aangehaald en een problematiek uitgelegd", zegt Van Lente. "Het is een zachte vorm van activisme. Heel lang werd gedacht dat mensen dat niet willen zien, maar ik denk dat het besef groeit dat verwondering impact kan hebben." Daarbij komt dat er tijdens corona "een herwaardering van de natuur" is gebeurd, vindt Van Lente. "In onze ingewikkelde wereld, met al haar geopolitieke spanningen, is de natuur een tegengewicht, een soort rustpunt. Natuurdocumentaires bieden troost." Dat blijkt ook uit studies. In 2019 onderzocht de BBC samen met de Univer-

siteit van Berkeley de psychologische effecten van natuurdocu's bij het publiek van *Planet Earth II*, bij zo'n 7.500 kijkers uit de VS, het Verenigd Koninkrijk, India, Australië, Zuid-Afrika en Singapore. Respondenten gaven aan dat fragmenten uit *Planet Earth II* gevoelens als geluk en verwondering losmaakten, terwijl nieuws- en entertainmentprogramma's hen vooral angstig maakten. Het effect was het grootst bij 16- tot 24-jarigen, van wie 71 procent vooraf aangaf zich "grote zorgen" te maken "over de toestand van het milieu wereldwijd en wat dit voor mijn toekomst zal betekenen". Dacher Keltner, psychologieprofessor

aan de Universiteit van Berkeley, noemde de resultaten "veelzeggend, aangezien we weten dat verwondering en tevredenheid de basis vormen voor menselijk geluk". "Als mensen gevoelens van ontzag ervaren, zijn ze eerder geneigd empathisch en liefdadig gedrag te vertonen en blijken ze beter met stress om te kunnen gaan." Docu's als *Onze natuur* en *Le chant des forêts* brengen die gevoelens ook naar de bioscoop, en dat lijkt te werken. Er is dan ook één goede raad die Michel Munier aan zijn kleinzoon geeft: "Blijf altijd verwonderd." **Nu te zien in de bioscoop.**